

Typology of the meaning in polysemic words which denote parts of the human body in the Albanian language

Dr. MANJOLA ZAÇELLARI
Faculty of Education
“A. Moisiu” University, Durrës
Albania

In the semantics of the Albanian language there have been many decent researches on the types and features of the meanings. Prof. J. Thomai asserts that these meanings are grouped under three levels: the relation of the words with the reality of thought // the relation of the words with other words in the lexical-grammatical system (of the paradigmatic group) // the relations of the words in the grammatical system (of the syntagmatic group).”¹

In the system of the words in the Albanian language can be distinguished three broad divisions: the primary - derived division, concrete – abstract division, literal- figurative meaning division. There are certain criteria for the division of these categories, but the main criterion according to Jani Thomai is assessed by the relation that they have with the realia, the nature of the realia, consequently by the way it is assessed, as well as from the place that each meaning occupies in the meaning structure of the word

Whereas R. Memushaj broadens the concept by inserting contextual or non contextual meanings².

¹ J. Thomai, *Prejardhja kuptimore në gjuhën shqipe*, Tiranë, 2009, p. 80

² R. Memushaj, *Hyrje në gjuhësi*, Tiranë, 2008, f. 148

Supporting the tradition of semantic, lexicological and lexicographical studies in the Albanian language and not only³, in this paper the aim is to propound the typology of the meanings of the words which denote parts of the human body, which are words that have multiple meanings.

1. As these word nouns are old (they belong not only to the basic vocabulary, but to the basic lexicon as well) they have created and they have motivated even more phraseological units. Thus, the first group in the meaning typology is comprised by words which have free meaning or bound one. Free are all the meanings in the semantic structure of the word and bound are the meanings which are rigid in phraseological units where this word is part of.

a. Free meaning words: **vesh⁴, -i m. sh. -ë(t)** 1. organi i dëgjimit te njeriu e te kafshët kurrizore; secila prej llapave të këtij organi në të dy anët e kokës: *veshi i jashtëm (i brendshëm, i mesëm) (anat.); bula e veshit; vrimat e veshëve; daullja (lodra) e veshit (anat.); kërmilli i veshit (anat.); i ra (i erdhi) në vesh (diçka) e dëgjoji rastësisht; e mori vesh; më bëjnë (më gënjejnë) veshët më duket sikur dëgjoj diçka; i tha (i foli) në vesh (diku)jt i tha diçka me zë të ulët që të mos e dëgjonin të tjerët; ia tha tinëz të tjerëve; s'çalon gomari nga veshët (fj. u.); veshët e peshkut verzat; vesh gomari (bot.) veshgomar, babanik. 2. aftësia e njeriut për të dëgjuar; shkalla e ndjeshmërisë së këtij organi, dëgjim; aftësi për të kapur e për të riprodhuar tingujt*

³ For further information see: J. Thomai, *Prejardhja semantike në gjuhën shqipe*, Tiranë, 1989; J. Thomai, *Leksikologjia e gjuhës shqipe*, Tiranë, 2008; *Fjalori i Gjuhës së Sotme Shqipe*, Tiranë, 1980; *Et cetera, A Review of General Semantics*, 1, 1994; J. Thomai, *Leksiku dialektor e krahinor në shqipen e sotme*, Tiranë, 2001; J. Thomai, *Mbi mënyrën e pasqyrimit të sistemit të kuptimeve dhe të përdorimeve të fjalëve në fjalorin shpjegues të gjuhës shqipe* në "Studime mbi leksikon dhe formimin e fjalëve në gjuhën shqipe", 2, Tiranë, 1972; V. Memisha, *Dukuri semantike gjatë formimit të mbiemrave prejpjesorë në gjuhën shqipe*, Gjirokastër, 1999; M. Zaçellari, *Kundërime mbi fushat konceptore në frazeologjinë e shqipes*, Tiranë, 2015

muzikorë: *ka veshë të hollë (të mprehtë)* dëgjon shumë mirë; *ka veshë të rëndë (është i rëndë nga veshët)* nuk dëgjon mirë; *e kanë lënë veshët* është shurdhuar; *i erdhën veshët* i erdhi dëgjimi; *ka vesh (për muzikë)*. 3. veshore¹. 4. *spec.* diçka që ka trajtën e këtij organi; vjega e një ene etj., dorezë; pjesë e diçkaje e dalë a e zgjatur anash: *veshët e mashës; veshi i shtambës (i saçit); veshët e parmendës* veshëzat. 5. freri i rrushit me gjithë kokrra; vile, bistak. 6. vrima e gjilpërës. 7. *anat.* secila nga dy dhomëzat e sipërme të zemrës që çojnë gjakun në barkushe: *veshi i majtë (i djathtë)*.

b. Bound or rigid meaning words: **★i bëri veshët bigë (çift, katër)** u bë gati të dëgjojë me vëmendje të madhe a të përgjojë me kujdes; **i bëri (i ngriti, i mbajti) veshët pipëz (curr, çark, çip, gërshërë, kapëz)** dëgjoji me vëmendje të madhe që të mos i shpëtonte asgjë; përgjoi me kujdes të veçantë; **bën një vesh të shurdhër e një sy qorr** (para dikujt a para diçkaje) bën sikur nuk dëgjon e nuk sheh ose sikur nuk e merr vesh; / tregohet zemërgjerë a i butë; **i ranë veshët** nuk mbahet më të madh, i ranë pendët; **i rëntë (i ardhtë) pas veshit (pas qafës)! mallk. vdektë!**; i rëntë papandehur një e keqe!, e pësoftë nga nuk e pret!; **më ranë veshët rehat** rashë në qetësi pas një zhurme të madhe a pas kërkesave të përsëritura të dikujt; **na çau (na çori, na shurdhoi, na nxori, na qiti) veshët** na mërziti shumë me fjalë, na çau kokën; **s'dëgjon nga ai vesh** nuk i pëlqen ajo që thuhet, s'do që të dëgjojë; / nuk do t'ia dijë, nuk i bën veshi tërr; **ç'po na dëgjojnë veshët!** po ndodhin çudira (kryesisht të papëlqyeshme); **s'i djersit veshi (për botën)** s'bëhet merak, s'do t'ia dijë se ç'thonë të tjerët; **i fryn (i këndon, i fishkëllen) në vesh** (dikujt) e nxit kundër një tjetri, duke i pëshpëritur fjalë e thashetheme; **ia futi (ia shtiu) në vesh** (diçka dikujt) i tha a i njoftoi diçka; i pëshpëriti diçka; **i futi (i shtiu, i la) veshët në lesh** nuk ia vuri veshin diçkaje; e fjeti mendjen për diçka; **më hëngri veshët** më mërziti shumë duke më thënë a

¹ Ear – the organ of the human body or animals that detects sounds.

duke më kërkuar të njëjtën gjë vazhdimisht; **hap veshët** dëgjon me kujdes e me vëmendje të madhe, rri ngrehur për të dëgjuar mirë; **i hoqi (i tërhoqi, i shkuli, i zgjati) veshin (veshët)** (dikujt) e qortoi për një gabim a për një punë jo të mirë; **s'i hyn në vesh (fjala)** nuk do ta dëgjojë; nuk kupton; **i hyn në një vesh e i del nga tjetri (nga një vesh i hyn e nga tjetri i del) mospërf.** nuk kupton fare, nuk merr vesh asgjë; / nuk bëhet merak fare për ato që i thonë; **i ka veshët pipëz** dëgjon shumë mirë; **kruan veshin** (dikush) nuk është në gjendje t'i përgjigjet një pyetjeje; **më la pa veshë** më shurdhoi veshët; **s'merr vesh** (dikush) nuk bindet, nuk dëgjon; **marr vesh** kuptoj, e kam të qartë atë që më thonë; / (diçka) mësoj, marr njoftim për diçka; / (nga diçka) e njoh një zana, një çështje, një fushë të dijes etj., e kuptoj; **nuk i merr vesh koka** nuk dëgjon fare se çfarë i thonë, është kokëfortë; **merrem vesh** (me dikë) bie në ujdi për diçka; kuptohem mirë; **mbaj vesh** përpiqem të dëgjoj; përgjoj; **i mbaj vesh** (dikujt) e dëgjoj, i bindem; / (diçkaje) i kushtoj vëmendje, i vë veshin; **i mban veshët hapur (hapët)** rri e dëgjon me kujdes e me vëmendje të madhe; tregohet syhapur; **i mban veshët përpjetë (ngritur)** rri në përgjim, është gjithnjë gati të dëgjojë; **mbyll veshët** (para diçkaje) bën sikur nuk vë re, nuk do të dëgjojë a të kuptojë se ç'bëhet; **mpreh veshët** përpiqet të dëgjojë më mirë e të mos i shpëtojë asgjë; **ngre (çon) veshët** dëgjon me vëmendje të madhe, përgjon; / rri në pritje për të ndërmarrë diçka; bëhet gati për të rimarrë diçka të humbur; përpiqet të dalë përsëri në pah; / ka filluar të mbahet më të madh, i është rritur mendja; **(shkoi fjala) vesh më vesh** u përhap fjala nga njëri tek tjetri, shkoi gojë më gojë; **(qeshi) vesh më vesh** qeshi me të madhe e me shumë kënaqësi; **ia preu (ia shkurtoi) veshët** (dikujt) e bëri që të mos mbahet më të madh, e bëri që t'i bien pendët; **nuk e rreh veshin** (dikush) nuk shqetësohet fare për diçka, nuk e vë ujin në zjarr; **i janë rritur veshët** (dikujt) i është rritur mendja; **ia skuqi veshët** (dikujt) e qortoi keq, e turpëroi para të tjerëve; **iu skuqën veshët** u turpërua, e zuri turpi; **kur të shohë veshët**

(shpatullat*); e tërheq (e heq) për veshi e heq për hunde; **nuk ia vari veshin** (dikujt a diçkaje) nuk i kushtoi vëmendje, nuk e përfilli; **i vari (i uli) veshët** i vari buzët; / i ranë pendët; **i vajti në vesh** (dikujt) e mori vesh, ia thanë; **vë vesh (veshin)** përpiket të dëgjojë; dëgjon me kujdes; përgjon; **i vë veshin** (dikujt a diçkaje) tregon kujdes e vëmendje për të, nuk e lë pas dore; / ia dëgjon fjalën dikujt, i bindet; / e ndjek, e vë re dikë a diçka; **më vret (më shpon) veshin (veshët)** (diçka) më tingëllon keq në vesh; më mërzit kur e dëgjoj; **ma zuri (ma kapi, ma rroku) veshi (cepi i veshit)** (diçka) e dëgjova kalimthi, e mora vesh rastësisht; **zuri veshin** e zuri gjumi, fjeti; / vdiq; **e zuri (e kapi) nga (për) veshi** (dikë) e qortoi; **i zgjati veshët** u mundua të dëgjojë një zë të largët a të dobët; vuri veshin me kujdes për të dëgjuar a për të përgjuar; **ia zgjati veshët** (dikujt) ia rriti mendjen me lëvdata të tepërta, e lavdëroi më shumë nga sa e meriton; **më ziejnë (më gumëzhijnë, më buçasin) veshët** nuk më pëlqen të dëgjoj diçka, jam mërzitur nga bisedat e gjata për të njëjtën gjë.

2. In their semantic structure the denomination of the parts of the human body have their **primary meanings**, first ones, and **derived meanings**. In the tradition of our studies there are being used two or three terms to denote the meaning that the word has primarily had as well the meaning that this word is represented in a certain discourse. The literal meaning or the first one (it would be appropriate to make clear that there is also a division of primary or non primary words, related to word formation), which is clearly related to the diachronic approach, thus it is called so because it is not derived from any other meaning and it is not motivated linguistically.

a. Literal meaning (first, initial): **gji⁵, -ri m. sh. -nj(të)** 1. *anat.* organ i femrës së njeriut dhe te gjitarët, me gjëndra të posaçme që prodhojnë qumësht për të vegjlit; qumështi që prodhohet nga ky organ; sisë: *me gjinj të mëdhenj; e vuri në gji e*

⁵ Breast – the organ of the human body

vuri të pijë; *ia preu (ia hoqi) gjirin; po nuk qau fëmija, nuk i jep nëna (e ëma) gjë (fj. u.).*

b. Derived meaning, (secondary, derivational): **gji,-ri** *m. sh. -nj(të)* 2. pjesa e futur e gjoksit, mesi i kraharorit; pjesa nën veshjen që mbulon gjoksin; gjoks: *e mori (e shtrëngo) në gjë.* 3. *fig.* gjoksi a kraharori, ku është zemra, si simbol i ndjenjave: *i vlon (i zien) në gjë.* 4. pjesa e brendshme e diçkaje, thellësia e diçkaje, mesi: *gjiri i tokës; në gjirin e natyrës jashtë, në mes të natyrës; gjiri i vezëve (anat) vezore; mban (fsheh) në gjirin e vet mban brenda, ka brenda; përmban në vetvete.* 5. *fig.* mjedisi, rrethi ku rritet, ku jeton e ku edukohet dikush: *në gjirin e familjes; kemi në gjirin tonë... kemi midis nesh... 6. sh. -re(t) gjeogr.* pjesë e futur në bregun e oqeanit, të detit a të liqenit: *gjiri i Vlorës (i Durrësit, Ulqinit).* 7. *bot.* e thelluar ndërmjet dy vrigujve të gjethes.

3. According to the nature of the realia, the feature of which is incorporated in the adjectives, there are meanings of another kind: **concrete meanings / abstract meanings.** The meanings of the words are concrete when they refer to the perceptible features, whereas the abstract ones refer to the features which are mentally, intellectually perceptible and determined. The concrete meaning and the abstract ones preserve the relation with the literal meaning and the derived one and the corresponding typology. The literal meaning may be concrete or abstract.

a. Concrete meanings: **gji,⁶-ri** *m. sh. -nj(të)* 1. *anat.* organ i femrës së njeriut dhe te gjitarët, me gjëndra të posaçme që prodhojnë qumësht për të vegjlit; qumështi që prodhohet nga ky organ; sisë: *me gjinj të mëdhenj; e vuri në gjë e vuri të pijë; ia preu (ia hoqi) gjirin; po nuk qau fëmija, nuk i jep nëna (e ëma) gjë (fj. u.).* 2. pjesa e futur e gjoksit, mesi i kraharorit; pjesa nën veshjen që mbulon gjoksin; gjoks: *e mori (e shtrëngo) në gjë.* 3. *fig.* gjoksi a kraharori, ku është zemra, si simbol i ndjenjave: *i*

⁶ Breast

ulon (i zien) në gj. 4. pjesa e brendshme e diçkaje, thellësia e diçkaje, mesi: gjiri i tokës; në gjirin e natyrës jashtë, në mes të natyrës; gjiri i vezëve (anat) vezore; mban (fsheh) në gjirin e vet mban brenda, ka brenda; përmban në vetvete.

b. Abstract meanings: **vesh⁷, -i m. sh. -ë(t)** 2. aftësia e njeriut për të dëgjuar; shkalla e ndjeshmërisë së këtij organi, dëgjim; aftësi për të kapur e për të riprodhuar tingujt muzikorë: *ka veshë të hollë (të mprehtë) dëgjon shumë mirë; ka veshë të rëndë (është i rëndë nga veshët) nuk dëgjon mirë; e kanë lënë veshët është shurdhuar; i erdhën veshët i erdhi dëgjimi; ka vesh (për muzikë).*

4. The semantic typology emerges even in the way how we perceive what they denote in relation to the realia, in the comparison and contrast between **the literal and figurative meanings**. When the realia is denoted literally we obtain a literal meaning of the words, whereas when the realia is denoted indirectly it is obtained a figurative meaning or meanings. The figurative meaning is such due to the common and literal meaning related to it. Hence it is seen that the figurative meanings are always derived. In dictionaries they are accompanied by complementary elements fig (figurative) especially when they are in the final limits of the semantic structure (the so called marginal meanings).

a. Literal meanings: **krah⁸, -u m. sh. -ë(t)** 1. secila prej dy gjymtyrëve të sipërme të trupit të njeriut, nga supi deri te dora; veshja që mbulon këto gjymtyrë; secila nga gjymtyrët e sipërme te shpendët, te kandrrat dhe te disa gjitarë, që shërbejnë për të fluturuar; flatër: *krahu i djathtë (i majtë); krahët e fluturës; hapi (mbylli) krahët; e kapi për krahu; të lumshin krahët! (ur.); iu thafshin krahët! (mallk.); / diçka që u ngjet këtyre gjymtyrëve; fletë: krahët e avionit; krahët e kolltukut anët e kolltukut, ku mbështeten bërrylat; krahu i*

⁷ Ear

⁸ Arm

vinçit (tek.) pjesa që lëviz e vinçit; *krahët e lumit* anët ose degët e lumit. 3. ngarkesë sendesh sa mund të përfshihet me një nga këto gjymtyrë: *një krahë dru (shkarpa, jonxhë)*.

b. Figurative meanings: 2. edhe *fig.*, sup; kurriz, shpinë (edhe në disa njësi frazeologjike): *me pushkë (me torbë) në krah*; *i fërkon krahët (kurrizin, shpatullat, zverkun) (keq.)* e merr dikë me të mirë, i serviliset; *i ktheu (i solli) krahët (shpatullat, kurrizin) (dikujt)* e braktisi, kur ai kishte nevojë; nuk e përfill më a nuk kujdeset më për të; *flet (vepron) prapa (pas) krahëve* flet (vepron) fshehurazi ose tinëz; *kthen krahët (gunën) nga fryn era* është pa karakter. 6. *fig.* përkrahja a ndihma që i jepet dikujt; mbështetje, mbrojtje; anësi (edhe në disa njësi frazeologjike): *e kam krahun e djathtë* e kam ndihmësin kryesor; *i doli (iu bë) krah*; *më dha (më vuri) krahun (krahët)* më ndihmoi; *iu prenë krahët s'ka kush ta ndihmojë më tani*; *i mban krahun (dikujt)* merr anën e dikujt.

5. Semantic typology it is seen in the **general meaning and terminological meaning**. This kind of typology is reached by making use of the criterion which has to do with the frequency of the words in different discourses: **general meanings**, these are found in all the fields of linguistic communication and **terminological meanings** which are commonly found in a narrow, limited area of communication and knowledge. Terminological meanings are found in different terminological explanatory dictionaries of the Albanian language. "Many words belonging to the general, common lexicon of the language obtain special terminological meanings through the specialization and the use in a specific branch of science, technology, and production", - emphasises Th. Feka.⁹

a. General meanings: **vesh¹⁰, -i m. sh. -ë(t)** 1. organi i dëgjimit te njeriu e te kafshët kurrizore; secila prej llapave të

⁹ Th. Feka, *Vëzhgime mbi leksikun terminologjik në "Fjalorin e gjuhës së sotme shqipe (1980)*, SF, 2, 1986, p. 119

¹⁰ Ear

këtij organi në të dy anët e kokës: *veshi i jashtëm (i brendshëm, i mesëm) (anat.); bula e veshit; vrimat e veshëve; daullja (lodra) e veshit (anat.); kërmilli i veshit (anat.); i ra (i erdhi) në vesh (diçka) e dëgjoji rastësisht; e mori vesh; më bëjnë (më gënjejnë) veshët më duket sikur dëgjoj diçka; i tha (i foli) në vesh (diku)jt i tha diçka me zë të ulët që të mos e dëgjonin të tjerët; ia tha tinëz të tjerëve; s'çalon gomari nga veshët (fj. u.); veshët e peshkut verzat; vesh gomari (bot.) veshgomar, babanik. 2. aftësia e njeriut për të dëgjuar; shkalla e ndjeshmërisë së këtij organi, dëgjim; aftësi për të kapur e për të riprodhuar tingujt muzikorë: ka veshë të hollë (të mprehtë) dëgjon shumë mirë; ka veshë të rëndë (është i rëndë nga veshët) nuk dëgjon mirë; e kanë lënë veshët është shurdhuar; i erdhën veshët i erdhi dëgjimi; ka vesh (për muzikë).*

b. Terminological meanings: **vesh¹¹, -i m. sh. -ë(t)** 4. spec. diçka që ka trajtën e këtij organi; vjega e një ene etj., dorezë; pjesë e diçkaje e dalë a e zgjatur anash: *veshët e mashës; veshi i shtambës (i saçit); veshët e parmendës veshëzat.* 7. anat. secila nga dy dhomëzat e sipërme të zemrës që çojnë gjakun në barkushe: *veshi i majtë (i djathtë).*

6. Semantic typology is achieved by taking into consideration the relationship of the meanings according to the *thrift* and the *time of their use*. Within the macro system there are two semantic micro systems, micro system of the active meaning which is active even today, through which the nouns are combined in several syntagmatic and paradigmatic use, as well as the micro system of the words which are not alive, but old, historical, and of course part of the passive semantics. From the quantity view, the old meanings are insignificant, nevertheless the typology is formed. They have their own place in the different kind of discourse, especially in the cultivated artistic literature. In this medium these words transmit historical values to characterize the characters and the circumstances, at

¹¹ Ear

the same time it is noticed that they get a new meaning or they are enriched with new semantic elements. *In the Dictionary of the Albanian Language 2006* these old words and old meanings are avoided to the limit. If we observe the *Fjalorin e gjuhës së sotme shqipe* 1980, it can be noticed this kind of contraposition:

a. Meanings which still thrive: **KRÝE, KRÉU** *m. sh. KRËRË, KRÉRËT*. 1. *vet. sh. Kokë (bagëti). Pesëdhjetë krerë dhen (dhi). Dhjetë krerë lopë.* 2. *vet. nj. Secila nga pjesët kryesore, në të cilat ndahet lënda e një libri, e një teksti, e një rregulloreje etj.; kapitull. Kreu i pare (i dytë, i tretë...).* 3. Udhëheqës, drejtues i një organizate, i një partie etj. *Kreu i imperializmit (i revizionizmit). Krerët e Ballit Kombëtar.* 4. *vet. sh. Parësia, të parët e një vendi. Krerët feudalë. Krerët tradhtarë.*

b. Old meanings : **KRÝE, KRÉU** *m. sh. KRËRË, KRÉRËT*. 5. *vet. sh. vjet. Shumë të hollash që jepej me përqindje fitimi, kryet e gjësë, kryegjë. I ktheu vetëm krerët.*

7. Semantic typology is seen even in the semantic- stylistic approach: meanings of ***bookish discourse and meanings of the vernacular discourse***:

a. Meanings of the bookish discourse: **bar/k,-ku** *m. sh. -qe(t)* 1. pjesa e trupit ku janë stomaku, zorrët etj.; stomaku e zorrët: *e mbushi barkun; i dhemb barku; / zgavra e poshtme e trupit të femrës, ku zhvillohet pjella: që në bark të nënës; djalë i barkut djalë i lindur vetë (jo i gjetur); / pjesa e përparme e trupit nga gjoksi e poshtë: ka vënë bark; me barkun te goja shtatzënë në muajt e fundit; iu bë barku daulle (kacek).*

b. Meanings of the vernacular discourse: **bar/k,-ku** *m. sh. -qe(t)* 2. *fig. bised. kjo pjesë e trupit si vatër e ndjenjave, zemra, shpirti: s'ma do barku; më iku barku; m'u rrotullua barku m'u dhimbs shumë dikush; e ka barkun të gjerë është zemërgjerë; duron shumë e fal; i ka hyrë frika në bark; ia zbrazi barkun ia tregoi të gjitha; i qau hallin; ç'ka barku e nxjerr bardhaku (fj. u.).* 3. fëmijët që lind një nënë me një burrë ose të

vegjlit që pjell një kafshë: *barku i parë; vëllezër të një barku; rrojnë bashkë tri barqe; / etnogr. pasardhësit e një gjinie, gjiri; / fig. bised. brez: bark pas barku.*

To conclude it can be emphasised that in this paper the aim was to introduce semantic typology of the words which denote parts of the human body in the Albanian language. The first group is composed by the relationship formed between the free and bound meanings. The second is between the literal and derived meaning. The third group is comprised of the relation between the concrete and abstract meaning. The fourth group has to do with the literal and figurative meanings. In the fifth one it has been observed the relation of general and terminological meanings. The sixth one is based on the meanings use if they still are active or not and the time of their use. Finally in the last group are categorized the meanings used in the bookish discourse or vernacular one.

REFERENCES

- Et cetera, A Review of General Semantics*, 1, 1994
Fjalor i gjuhës shqipe, Tiranë, 1954/2005
Fjalor i gjuhës shqipe, Tiranë, 2006
Fjalor i shqipes së sotme, Tiranë, 1984/2002
Fjalori i Gjuhës së Sotme Shqipe, Tiranë, 1980
J. Thomai, *Leksikologjia e gjuhës shqipe*, Tiranë, 2008
J. Thomai, *Leksiku dialektor e krahinor në shqipen e sotme*, Tiranë, 2001
J. Thomai, *Mbi mënyrën e pasqyrimin të sistemit të kuptimeve dhe të përdorimeve të fjalëve në fjalorin shpjegues të gjuhës shqipe në “Studime mbi leksikun dhe formimin e fjalëve në gjuhën shqipe”*, 2, Tiranë, 1972
J. Thomai, *Prejardhja kuptimore në gjuhën shqipe*, Tiranë, 2009
J. Thomai, *Prejardhja semantike në gjuhën shqipe*, Tiranë, 1989

- M. Zaçellari, *Kundrime mbi fushat konceptore në frazeologjinë e shqipes*, Tiranë, 2015
- R. Memushaj, *Hyrje në gjuhësi*, Tiranë, 2008
- Th. Feka, *Vëzhgime mbi leksikun terminologjik në "Fjalorin e gjuhës së sotme shqipe (1980)*, SF, 2, 1986
- V. Memisha, *Dukuri semantike gjatë formimit të mbiemrave prejpjesorë në gjuhën shqipe*, Gjirokastër, 1999